

Секція 3. Класичне мистецтво Заходу і Сходу

Керівники: Денисюк Ольга, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри теорії та історії мистецтва НАОМА;

Рижова Олександра, аспірантка кафедри ТІМ НАОМА

Section 3. Classical Art of the West and the East

Leaders: Olha Denysiuk, PhD in Art History, Associate Professor at the Department of Theory and History of Art, NAFAA;

Oleksandra Ryzhova, PhD student at the Department of Theory and History of Arts, NAFAA

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-394-4-47>

Денисюк Ольга, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри ТІМ НАОМА

Петро Холодний-молодший: нові матеріали з архіву Варшавської академії мистецтв

Ключові слова: Академія образотворчого мистецтва у Варшаві, українська діаспора, еміграція, архівні документи, Петро Холодний-молодший.

Olha Denysiuk, PhD in Art History, Associate Professor at the Department of Theory and History of Art, NAFAA, Kyiv, Ukraine

Petro Kholodnyi Junior: new materials from the archive of the Warsaw academy of arts

Abstract. The report contributes to the study of little-known pages of the life and work of one of the most famous Ukrainian artists of the twentieth century in exile, Petro Kholodnyi Junior, namely the period of study and teaching at the Warsaw Academy of Arts. The Academy's archives have preserved important documents in two of the artist's personal files, including a teacher's certificate, original marriage certificate, employment contracts, military ID, handwritten biography, graduation certificate, photographs, and other documents that allow us to add important facts to the artist's life.

Key words: *Academy of Fine Arts in Warsaw, Ukrainian diaspora, emigration, archival documents, Petro Kholodnyi Junior.*

Петро Холодний-молодший (1902, Київ, – 1990, Глен Спей, шт. Нью-Йорк) – один з найвизначніших українських митців ХХ ст., художник-монументаліст та графік. Широко відомі дослідникам факти з біографії митця такі як то, що мистецьку освіту він здобував в Українській Студії Пластичного Мистецтва в Празі (1926–1927) та в Академії образотворчого мистецтва у Варшаві (1927–1934), ніде раніше не були підтверджені документально. Окрім того, варшавський період життя та творчості П. Холодного (молодшого), на відміну від повоєнної творчості митця

в еміграції, через втрату практично всього тогочасного мистецького доробку, майже не досліджений на сьогодні та містить ще чимало «білих плям» в творчій біографії митця.

Восени цього року, завдяки сприянню ректора Варшавської академії мистецтв (далі – ВАМ – авт.), професора Блажея Остоя Лніські та допомозі працівників архіву, під час проведення дослідження з уточнення переліку українських митців, які у міжвоєнний період навчалися в Академії, вдалося віднайти унікальні документи та матеріали у двох особових справах Петра Холодного-молодшого цього навчального закладу – як студента та як вже викладача-асистента.

У особовій справі П. Холодного (за № К-РР-16) знаходимо дивом збережене його посвідчення викладача у вигляді книжечки з фотокарткою, де зазначено, що він народився 22.07.1902 в Києві, отримав диплом ВАМ у 1934 р., одружений із Наталією Левіцькою 31.08.1924 та має донечку Леоніду, народжену 02.06.1925. У справі зазначається, що він є асистентом малярства в майстерні професора М. Котарбінського, прийнятий на роботу 01.09.1938, згідно договору на рік. Справа містить також ще один договір на 1937–38 навчальний рік, який засвідчує, що П. Холодний працював на посаді асистента в з вересня 1937 р. по вересень 1939 р. У цій же справі знаходимо і екземпляр договору на наступний 1939–40 рік. Проте останній, сформований 1 вересня 1939 р. так і залишився без підпису митця, адже розпочалася Друга світова війна нападом фашистської Німеччини на Польщу.

У вищезначеній особовій справі зберігається також оригінал тимчасового дипломного посвідчення про завершення навчання в Академії від 30 червня 1934 р. за номером 41 зі спеціальності станкового малярства (всі студенти на той час отримували саме такий тимчасовий диплом через відсутність дизайну бланків, на яких би друкували звичайний – О. Д.). У ній же зберігається оригінал свідоцтва про шлюб, виданий православною парафією церкви святої Трійці у Варшаві та свідоцтво про хрещення Петра Холодного (замість метрики), видане Міністерством віросповідань Української Народної Республіки (далі УНР – авт.) з якого дізнаємося, що він був хрещений у православній вірі, у церкві Іоанна Златоуста у Києві.

Та найцікавішим віднайденим документом, на наш погляд, є власноруч написаний життєпис від 03.11.1937, у якому знаходимо викладені Петром Холодним важливі невідомі факти з біографії. Зокрема він пише, що *«...1918 року закінчив 5 клас реальної гімназії у Києві. У 1919 році з ціллю продовжити навчання виїхав до Німеччини. Але в 1920 році вступив до лав армії УНР, де завершив офіцерську школу, беручи водночас участь у боях з більшовиками»*. Далі П. Холодний зазначає у своїй автобіографії: *«...наприкінці 1920 року в складі армії отамана С. Петлюри, разом з армією Речі Посполитої, пересік кордон із Польською державою. У 1922 році виїжджав до Чехії для завершення навчання в середній школі. У 1923 році здав матуру перед екзаменаційною комісією «курсів матуральних» в Українській академії господарчій у Подєбродах»*. Таким чином П. Холодний отримав диплом про завершену середню освіту, який був

необхідний для продовження навчання у тогочасних вищих школах. Далі читаємо: *«У той же час навчався графіки в Чехії, у професора Карела. У 1927 році склав вступний іспит до Варшавської академії мистецтв, яку закінчив з дипломом 1934 року. В 1935 року виїжджав до Італії та Франції на малярські студія».*

У «Трудовому договорі» від 1.09.1938 можна вже прочитати деталі посади, а саме, що він був прийнятий як молодший асистент кафедри малярства та щотижня мав навантаження 20 академічних годин.

Цікаво, що у музеї ВАМ, серед інших студентських робіт, дивом зберіглася керамічна ваза, виконана митцем під час навчання (до 1934 р.). Вона невеликого розміру (19 см висотою), циліндричної форми з розширенням доверху та покрита кобальтовою глазур'ю.

Отже, вищезгадані документи та матеріали, оприлюднені у рамках конференції, дають можливість достовірно уточнити, доповнити та конкретизувати деякі факти із життя митця, можуть бути використані при подальших наукових дослідженнях творчого шляху Петра Холодного-молодшого, історії українського мистецтва загалом.

